

FONDI SHQIPTAR
I ZHVILLIMIT

Aktiviteti Institucional i FSHZH-së

RAPORT VJETOR

2023

SHKURTIME

AEM	“Agjencia Ekonomike Mbështetëse - AEM” sh.p.k.
Agregatori	“AGREGATORI - Qendra për Zhvillim, Partneritet dhe Mirëqeverisje”
AMI	“Agjencia e Menaxhimit të Investimeve - AMI” sh.p.k.
FSHZH	Fondi Shqiptar i Zhvillimit
HUBEX	“HUBEX - Qendra e Ekselencës për Dije dhe Inovacion”
KKZHRK	Komiteti Kombëtar për Zhvillimin Rajonal dhe Kohezionin
KM	Këshilli i Ministrave
NJVV	Njësitë e Vetëqeverisjes Vendore
PO	Programi Operacional i FSHZH
PIUTD	Project for Integrated Urban and Tourism Development (Projekti për Zhvillimin e Integruar Urban & Turistik)
QSH	Qeveria Shqiptare
RDPA	Programi për Zhvillimin Rajonal në Shqipëri
ZHRK	Zhvillimi Rajonal & Kohezioni

Fondi Shqiptar i Zhvillimit është një organizatë me eksperiencë 30-vjeçare në zhvillimin e infrastrukturës, urbanizimit, turizmit dhe bashkëpunimit ndërkufitar, duke iu përgjigjur sfidave dhe partnerëve të saj, në funksion të zhvillimit të qëndrueshëm të vendit. FSHZH manaxhon një portofol vjetor operacionesh dhe programesh në vlerën rreth €200mln, me një ekip të përbërë prej mbi 160 profesionistësh të disiplinave të ndryshme, të pozicionuar në Tiranë dhe në 4 zyrat rajonale të zhvillimit në Shqipëri. Në përmbushjen e funksioneve dhe kompetencave sipas ligjit bazë nr. 10130, datë 11.5.2009, FSHZH synon përmirësimin e infrastrukturës social-ekonomike vendore, përmirësimin e shërbimeve publike vendore, forcimin institucional të NJVV-ve si dhe nxitjen e qeverisjes së mirë në nivel vendor.

Ligji 102/2020 “Për zhvillimin rajonal dhe kohezionin”, duke përcaktuar FSHZH-në si *Sekretariat* i Komitetit Kombëtar si dhe i Bordeve të Monitorimit, i ngarkon një rol kyç në përgatitjen e dokumenteve të planifikimit dhe programimit të zhvillimit rajonal nga njëra anë, dhe nga ana tjetër cakton FSHZH-në si *Autoritet Menaxhues* me përgjegjësinë për menaxhimin e programit operacional në përputhje me parimin e menaxhimit të qëndrueshëm financiar dhe arritjen e objektivave e treguesve të matshëm të tij. Gjatë vitit 2023 ka vazhduar puna në kuadër të zbatimit të këtij roli të FSHZH-së përgjatë gjithë ciklit të jetës së zhvillimit, si një organizatë që: (i) mbështet hartimin e politikave të zhvillimit rajonal; (ii) ka një rol aktiv në hartimin dhe zbatimin e planeve dhe programeve të zhvillimit; (iii) menaxhon dhe implementon në bashkëpunim me NJVV-të programet dhe projektet zhvillimore; (iv) mbështet hyrjen në treg si një operator zhvillimi, duke ngritur dhe vënë në funksionim modele të integruara zhvillimi në partneritet me njësitë vendore.

Për t’iu përshtatur këtyre ndryshimeve, gjatë vitit 2023 u konsolidua ndarja e funksioneve dhe organizimi strukturor i FSHZH, përfshirë operatorët e zhvillimit të aplikuar, nëpërmjet zbatimit të drejtpërdrejt në praktikë të rolit të tyre përmes aktiviteteve respektive, duke synuar fokus dhe impakt optimal për kohezion dhe zhvillim rajonal.

Në këtë drejtim vazhdoi zbatimi i Programit Operacional afatgjatë 7-vjeçar (2022-2028) si dhe detajimi i tij afatmesëm 2023-2025, nëpërmjet të cilëve FSHZH ka bërë një programim sipas 5 drejtimeve kryesore të veprimtarisë, duke mundësuar koordinim dhe sinergji më të madhe të investimeve dhe ndërhyrjeve në rajone, në funksion të një impakti sa më të lartë zhvillimor. Kjo në

përputhje edhe me rolin si *Autoritet Manaxhues* të ngarkuar nga ligji. Në këtë programim afatgjatë dhe afatmesëm, të miratuar nga Këshilli Drejtues i FSHZH, është strukturuar, organizuar dhe integruar i gjithë aktiviteti i FSHZH në logjikë programatike, sipas disa drejtimeve kryesore dhe kategorive të ndërhyrjes, që përditësohet në mënyrë të vazhdueshme.

Në zbatim të PO 2022-2028 është punuar për formësimin dhe vlerësimin e projekteve për t'u implementuar nëpërmjet financimit të brendshëm në kuadër të zbatimit të PO dhe detajimeve afatmesme, si edhe nga financimi i huaj sipas programeve specifike në zbatim. Lidhur me detajimin PO '22-'24 janë formësuar 50 projekte me vlerë totale investimi 1,3 mld lekë, si dhe ka vijuar puna për detajimin e tij. Ndërsa për detajimin e PO '23-'25, janë formësuar 89 projekte me vlerë totale investimi 4,3 mld lekë me financim nga buxheti i shtetit. Gjithashtu gjatë 2023 janë formësuar 3 ndërhyrje me vlerë totale investimi rreth 1 mld lekë me financim të huaj, nëpërmjet programeve T-LED dhe PIUTD, dhe disa ndërhyrje në jug të vendit janë në proces formësimi.

Janë menaxhuar rreth 800 kontrata për të gjithë programet e financimit dhe ecuria e programeve në zbatim arrin vlerën rreth 20.48 mld lekë ose në masën 97.1% e shpërndarë sipas komponentëve të secilit program. 14 programe janë me financim të huaj (*rreth 6.64 mld lekë*), 3 programe me financim të brendshëm (*rreth 10.3 mld lekë*), si edhe ai i rindërtimit me rreth 3.55 miliardë lekë.

Në 2023 janë rehabilituar 1 075 km rrugë, 127 km ujësjellësa, 755 000 m² rikonstrukcion fasadash, 382 000 m² sipërfaqe sheshesh në blloqe banimi, si dhe 350 apartamente (në banesa kolektive dhe banesa individuale) të reja për Programin e Rindërtimit. Janë kontrolluar 75 projekte zhvillimi, nga të cilat janë miratuar mbi 68% të tyre dhe kanë vijuar procesin e detajimit dhe prokurimit. FSHZH ka siguruar oponencë teknike për 17 projekte zbatimi si dhe ka kontrolluar shpronësimet për 19 projekte zhvillimi. Është përgatitur dokumentacioni dhe është aplikuar për pajisjen me lejet e kërkuara nga legjislacioni në fuqi për 117 objekte (101 leje të miratuara dhe 16 në proces). Gjatë vitit 2023 kanë qenë në proces dhe janë ndjekur punimet e zbatimit të projekteve për zhvillim, për rreth 378 objekte me vlerë 66.7 mld lekë (prej të cilave 239 objekte me vlerë 20 mld lekë kanë përfunduar punimet). 41 objekte janë marrë në dorëzim përfundimtar nga NJVV, ndërsa 248 objekte në dorëzim të përkohshëm.

Në total, buxheti 2023 është realizuar në masën 97.1% dhe janë kryer mbi 8,000 transaksione financiare. Duke konsideruar ndryshimet nga aktet normative apo vendimet e Këshillit të Ministrave, buxheti i rishikuar i FSHZH-së bëhet 21.1 miliardë lekë nga të cilat realizuar 20.48 miliardë lekë, ndarë sipas programeve: (i) me Financim të Huaj 6.64 miliardë lekë; (ii) me Financim të Brendshëm 10.3 miliardë lekë; (iii) Programi i Rindërtimit 3.55 miliardë lekë.

Janë ndjekur 266 procedura prokurimi, ku vlera e kontratave të nënshkuara gjatë 2023 rezulton në total 17.3 mld lekë me tvsh. Rreth 75% të kësaj vlere, e zënë kontratat në zbatim të programit të investimeve të QSH dhe rreth 25% kontratat në zbatim të programeve me financim të huaj.

Në vijim të mbështetjes së mëparshme nga RDPA, FSHZH përmes Departamentit të Zhvillimit Rajonal dhe Kohezionit, në 2023 është angazhuar për çuarjen përpara të Reformës së Zhvillimit Rajonal, për zhvillim koheziv kombëtar, koordinim më të mirë horizontal e vertikal të politikave sektoriale dhe lokale, por edhe si pjesë e detyrimit për përmbushjen e kërkesave për anëtarësim në BE, që lidhen drejtpërdrejt me Kapitullin 22, “Politikat Rajonale dhe Koordinimi i Instrumenteve Strukturore” të negociatave të anëtarësimit. Dokumentet planifikues dhe programues në nivel kombëtar në zbatim të ligjit 102/2020, duhet fillimisht të miratohen nga KKZHRK (*pritet Urdhëri i Kryeministrit për përcaktimin e anëtarëve*) dhe më pas nga KM, me këtë rend kronologjik: (i) Politika Kombëtare për ZHRK - *draftuar/proces konsultimi*; (ii) Plani Kombëtar; (iii) Planet Rajonale; (iv) Programi Operacional. Referuar akteve nënligjore në zbatim të ligjit 102/2020, rezulton se 3 akte janë në fazë miratimi, 2 në fazë përmblylëse/konsultimi, dhe 1 në proces hartimi/draftuar).

Gjatë vitit 2023 janë realizuar disa modele të zhvillimit të aplikuar si produkt i angazhimit nga Departamenti i Zhvillimit të Aplikuar dhe Partneritetit, duke rezultuar në projekte transformuese dhe inovatore që nxisin zhvillimin e modeleve të reja të suksesshme. Duke u mbështetur në eksperiencën e tri dekadave, FSHZH-ja ka hyrë në një cikël të ri zhvillimi dhe funksionimi, referuar jo vetëm veprimtarisë së organizatës por edhe subjekteve të saj (*AEM, AMI, HUBEX, Agregatori*) të ngritur sipas vendimeve të Këshillit Drejtues dhe të konsoliduar tashmë sipas fushës së zhvillimit dhe aktivitetit që mbulojnë.